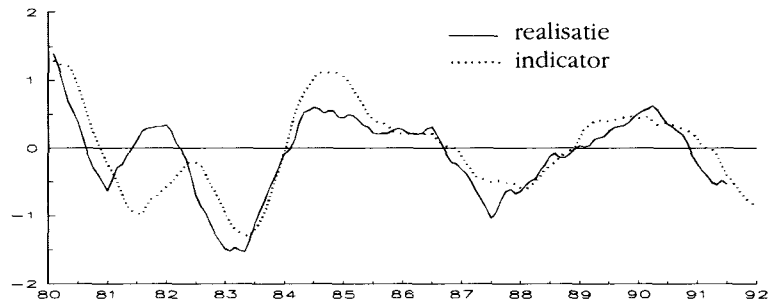
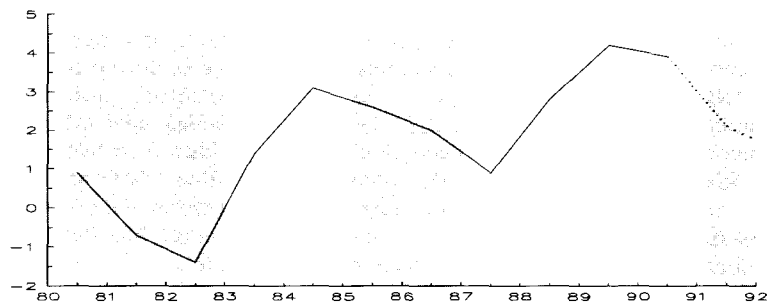

Conjunctuurindicator

Figuur 1. DNB-conjunctuurindicator

Figuur 2. Bruto binnenlands produkt, procentuele volumemutaties per jaar

Toelichting: Jaren van conjuncturele aarzeling en recessie zijn aangegeven door grijze vlakken; prognoses zijn gestippeld.

Recessie in zicht?

De DNB-conjunctuurindicator laat tot en met december aanstaande een verdere afzwakking van de conjunctuur zien (zie figuur 1). De realisatiereeks vertoont een vrijwel gelijk beeld.

De neergang duurt inmiddels vijftien maanden. De vraag zou kunnen worden gesteld hoe de huidige fase van de conjunctuur is te typeren. Is er sprake van afnemende, maar nog steeds positieve, economische groei of komt Nederland in een recessie terecht? Een aantal dagbladen trok deze laatste conclusie toen het CBS onlangs het voorlopige bbp-cijfer over het tweede kwartaal publiceerde¹. Het bbp was voor het tweede opeenvolgende kwartaal gedaald. Volgens de gangbare definitie zou dit inderdaad betekenen dat de Nederlandse economie in een recessie is beland. In beide kwartalen was

DNB
15

echter sprake van een geringe daling van het bbp (achtereenvolgens -0,6% en -0,3% ten opzichte van het direct voorafgaande kwartaal), die volgde op een uitzonderlijk hoge groei in het vierde kwartaal van 1990 (2,8%). Deze sterke fluctuaties in de groei werden echter niet uitsluitend veroorzaakt door de conjunctuur. Het winterse weer zorgde

Tabel 1. Bijdrage bestedingscomponenten aan volumemutatie bruto binnenlands produkt

	1983-1988	1989	1990	1991	1992
Particuliere consumptie	1,1	1,4	2,2	1,6	0,7
Investerings bedrijven	0,7	2,3	1,2	0,3	-0,2
Bestedingen overheid	0,2	0,2	0,0	-0,1	-0,1
Uitvoersaldo	0,1	0,1	0,5	0,3	1,1
Bruto binnenlands produkt	2,1	4,0	3,9	2,1	1,5

Bron: *Nationale Rekeningen 1990* en *Macro Economische Verkenning 1992*. Berekend op basis van constante prijzen van 1980.

in de eerste maanden van het jaar voor een terugval van het productievolume, met name in de bouwnijverheid. Aangezien dit soort incidenten het conjuncturele beeld van kwartaal op kwartaal sterk kan vertekenen, kan de huidige stand van de conjunctuur beter worden beoordeeld op basis van de ontwikkeling van het bbp over een langere periode, bij voorbeeld twaalf maanden. Figuur 2 laat de groei van het bbp sinds 1980 zien, waarbij de jaren van conjuncturele neergang grijs zijn. Voor 1991 en 1992 zijn de ramingen uit de *Macro Economische Verkenning 1992* opgenomen. De figuur suggereert dat de economie op dit moment weliswaar in een neergaande fase zit, maar dat de economische groei zich in vergelijking tot vorige

conjuncturele inzinkingen nog op een relatief hoog niveau bevindt. Bovendien voorspelt het CPB dat de conjunctuur al in het eerste halfjaar van 1992 haar dieptepunt zal bereiken. De ramingen van het CPB sporen met het beeld dat de conjunctuurindicator laat zien. De opleving in de tweede helft van 1992 is echter nog niet zichtbaar omdat de indicator niet zo ver vooruit voorspelt. De groeivertraging in 1991 wordt veroorzaakt door een terugval in zowel de binnenlandse bestedingen als de buitenlandse handel (zie tabel 1). De buitenlandse handel zal dank zij een internationale opleving van de conjunctuur in 1992 als eerste weer aantrekken.

Conclusie

De DNB-conjunctuurindicator laat een verdere afzwakking van de conjunctuur zien. Van een recessie mag echter niet gesproken worden. De groei bevindt zich in vergelijking tot vorige inzinkingen nog op een relatief hoog niveau en de verwachting is dat de economie in de tweede helft van 1992 weer aantrekt.

1. Nederlandse economie op rand recessie, *Het Financieele Dagblad*, 10 september 1991. Economie komt in een recessie terecht, *NRC Handelsblad*, 10 september 1991.